

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน จึงมุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551, หน้า 3) นอกจากนี้ การศึกษายังมีบทบาทสำคัญที่ทำให้คนในสังคมสามารถพัฒนาตนไปพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสม

การศึกษาปฐมวัย เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นรากฐานของชีวิตมนุษย์และมีอิทธิพลต่อชีวิตคนเรา นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อประเทศชาติมาก ดังปรากฏให้เห็นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตราที่ 18 ระบุให้มีการจัดการศึกษาปฐมวัยและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 12) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดตั้ง “สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย” ในปี พ.ศ. 2542 ขึ้นพร้อมทั้งประกาศว่า การศึกษาปฐมวัย คือ การสร้างคน สร้างชาติ (นภเนตร ธรรมบวร, 2549, หน้า 3-4)

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในการพัฒนาเด็กในมิติของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมแบบเดิม อาจต้องถูกทับซ้อนด้วยแนวคิด รูปแบบวิถีการความเชื่อ และเทคโนโลยีที่ผุดเกิดขึ้นใหม่ ๆ ตามยุคสมัย เด็กและครอบครัวจำเป็นต้องข้ามผ่านวันเวลาที่ผันเปลี่ยน และยืนหยัดอยู่ให้ได้ในสังคมสมัยใหม่ ปมפקคุณลักษณะที่พึงมีอย่างเหมาะสม ให้กับทรัพยากรมนุษย์ของวันนี้และอนาคตข้างหน้า ให้สมบูรณ์แบบอย่างเต็มกำลังเมื่อหัวเวลาของศตวรรษที่ 21 คือปลานเข้ามานับกว่าทศวรรษแล้ว สังคมโลกเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น สำหรับผู้ใหญ่ โดยทั่วไปได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนผ่านของ

บริบททางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นเช่นเดียวกับเด็ก ที่เป็นทั้งผลพวงและเป็นโจทย์สำคัญของสังคมว่า จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างไร ตั้งแต่วัยเริ่มต้น ให้มีพื้นฐานที่มั่นคงสามารถเติบโตและอยู่รอดได้อย่างมีคุณภาพในอนาคตนอกจากนี้มนุษย์ยังจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้จากผู้อื่นและมีลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นยินดีที่จะแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนหยิบยื่นโอกาสในการเรียนรู้ให้ คุณสมบัติที่เอื้อต่อการเจริญงอกงามตลอดชีวิตดังกล่าวจำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, ความนำ)

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลง โดยให้โอกาสในการเรียนรู้ด้วยการเตรียมความพร้อมให้เด็กปฐมวัยสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น เด็กต้องอาศัยความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เพราะความสามารถดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินชีวิตการทำงานมีประสิทธิภาพ เป็นจุดเริ่มต้นให้คนแสดงออกที่ดึงมก่อก่อเกิดประโยชน์สร้างสรรค์สังคมและสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ได้ (บุญสุพรเพ็งทา, 2549, หน้า 1) เด็กปฐมวัยจึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าหากได้รับการพัฒนารอบด้าน ทั้งทางร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมจะส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตได้อย่างมีคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งของการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านดังกล่าว โรงเรียนจึงมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างสำคัญยิ่งในการดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเด็กเพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยของการวางรากฐานชีวิตเป็นวัยที่มีพัฒนาการต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาถ้าเด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้การอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความสามารถที่เขามีอยู่อย่างเต็มที่ตามวัย ก็จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ แต่ถ้าหากเด็กไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องขาดประสบการณ์ที่ควรจะได้รับหรือไม่มีโอกาสใช้ความสามารถตามวัยได้อย่างเต็มที่ก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ด้อยคุณภาพ (รติชน พีรยสิทธิ์, 2543, หน้า 14)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 12-14)

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ในการปรับตัวได้ดีมีวิธีคิดที่เป็นระบบสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดกับวิถีชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี จึงมีความจำเป็นที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก อายุ 3-5 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 31) ไว้ดังนี้ 1) มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้คล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน 3) มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข 4) มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจิตใจที่ใฝ่งาม 5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีการเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย 7) รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและความเป็นไทย 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย 10) มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากมาตรฐานที่ 10 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มุ่งส่งเสริมให้เด็กที่มีอายุแรกเกิดถึง 5 ปี มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ให้มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่เป็นมาตรฐาน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 48)

การจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญา เป็นรูปแบบการสอนที่มีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเน้นลักษณะของการเรียนการสอน 5 ประการดังนี้คือ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยความคิด (Active learning) มีการแสดงออก (Behaving well) เรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เรียนรู้จากการค้นพบ (Discovery learning) และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress) ซึ่งการให้เด็กได้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการคิดและค้นพบทำให้เกิดทักษะในการคิดแก้ปัญหาการจัดประสบการณ์จะเน้นที่การดำเนินกิจกรรมของครูที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและที่มุ่งเน้นถึงจิตใจของเด็กอย่างมีความสุขควบคู่ไปกับการพัฒนาปัญญา โดยให้ความหมายของจิตว่าเป็นการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมีปฏิบัติการ

ทางความคิดที่ในตัวและสนุกที่จะเรียนส่วนปัญญา หมายถึงการส่งเสริมพุทธิปัญญาด้วยการเพิ่มพูนและขยายข้อความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างและจดจำได้จากกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมแบบจิตปัญญามุ่งให้เด็กค้นพบความรู้ตามมโนทัศน์ที่ครูจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้โดยใช้หลักทฤษฎีการเรียนรู้ของพียาเจต์ (Piaget) และการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของบรูเนอร์ (Bruner) โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากมโนทัศน์ จากกิจกรรมการสอนด้วยการลงมือปฏิบัติและคิดด้วยตนเองเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ด้วยกิจกรรมการสอนที่ประสานประสบการณ์เดิมประกอบกับการได้รับความรู้เพิ่มขึ้นด้วยการเพิ่มพูนปัญญาสร้างเจตคติและมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นผลของการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนจากกิจกรรมลงมือปฏิบัติและคิดซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในมากกว่าการจูงใจภายนอกด้วยสิ่งของและรางวัลความสำเร็จของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาอยู่ที่สามารถใช้หลักการของการปฏิบัติการทางกายและความคิด การแสดงออกการร่วมมือการค้นพบ และความก้าวหน้าที่เหมาะสมกลมกลืนด้วยการประเมินสภาพการจัดประสบการณ์ เพื่อเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ได้จนครบหน่วยเวลาโดยมีเป้าหมายของการจัดประสบการณ์อยู่ที่การจำและนำไปใช้ได้ยาวนานและสร้างสรรค์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2552, หน้า 46-47)

การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นวิธีการเรียนรู้โดยการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของสมองและให้ความสำคัญกับช่วงพัฒนาการของมนุษย์ที่สามารถเรียนรู้ได้ในแต่ละช่วงวัยรวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างการทำงานและพัฒนาการของสมองกับการเรียนรู้ มาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้ Brain-based Learning เป็นการเรียนรู้ที่ใช้โครงสร้างและหน้าที่ของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยไม่สกัดกั้นการทำงานของสมองแต่เป็นการส่งเสริมให้สมองได้ปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ที่สุดการนำองค์ความรู้เรื่องสมองและธรรมชาติการเรียนรู้ ของสมองมาใช้ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมและกระบวนการอื่น ๆ ร่วมกับสื่อเพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ จะทำให้เด็กสนใจเข้าใจเรียนรู้และรับไว้ในความทรงจำระยะยาวทั้งยังสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมเป็นการสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ ของมนุษย์ซึ่งสมองจะพัฒนาเต็มตามศักยภาพก็ต่อเมื่อผ่านกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตรที่เข้าใจสมองภายใต้แนวคิดที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ทุกคนมีสมองพร้อมที่จะเรียนรู้มาตั้งแต่กำเนิดไม่มีสมองใดถูก

ออกแบบมาให้ทั้งสองมีระยะพัฒนาการต่าง ๆ กันในแต่ละวัยตามระยะพัฒนาการ เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับความต้องการของสมองระยะนั้นสมองทุกสมองของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เช่น ในวัยอายุ 5-6 ปี สมองส่วนรับสัมผัสและส่วนเคลื่อนไหวกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็วดังนั้นการเรียนการสอนต้องเน้นการพัฒนากระบวนการเคลื่อนไหวและระบบรับสัมผัสนอกจากนี้ถ้าเด็กเรียนรู้ขณะที่มีความสุขสมองจะเปิดทำงานพร้อมที่รับองค์ความรู้ทุกอย่างอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ วิโรจน์ ลักษณะอดิศร (2550, หน้า 91-92) กล่าวว่า หลักพื้นฐานของการเรียนรู้โดยใช้ สมองเป็นฐานคือการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กเกิดการตื่นตัวแบบผ่อนคลายสร้างบรรยากาศให้เด็กไม่รู้สึกล้มเหลวกดดันแต่มีความท้าทายชวนให้ค้นหาคำตอบการทำให้เด็กจดจ่อในสิ่งเดียวโดยการใช้สื่อหลาย ๆ แบบรวมทั้งยกปรากฏการณ์จริงมาเป็นตัวอย่างการเชื่อมโยงความรู้หลาย ๆ อย่างและการทำให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำของตนเองการจัดการเรียนการสอนเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานช่วยพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้เป็นอย่างดี

ชุดจัดประสบการณ์ เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ จะต้องมีส่วนประกอบ หลายอย่าง เช่น คำนำ คำชี้แจง เนื้อหาสาระ กิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ ขั้นตอนปฏิบัติ แบบฝึกหัด หรือแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้หรือผู้ศึกษามีความเข้าใจสามารถนำไปใช้และดำเนินการเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมจนบรรลุวัตถุประสงค์ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551, หน้า 51) ซึ่งการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการจัดประสบการณ์จะสามารถอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

โรงเรียนบ้านปungสหราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษา ระดับปฐมวัยจัดอยู่ 2 ระดับคือ อนุบาล 1 อายุระหว่าง 4-5 ปี อนุบาล 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งการจัดประสบการณ์นั้นเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผลการประเมินพัฒนาการทุกด้านของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนบ้านปungสหราษฎร์บำรุง พบว่าพัฒนาการทางร่างกายคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.49 พัฒนาการทางด้านอารมณ์จิตใจคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.24 พัฒนาการทางด้านสังคมคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.64 และพัฒนาทางด้านสติปัญญาคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 79.04 และผลการประเมินจาก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ. รอบสาม เมื่อวันที่ 11 ถึง 13 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555 ได้รับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ผ่านกิจกรรมแบบบูรณาการให้เด็กได้เล่นและลงมือ กระทำเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดและทักษะเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษา สังคม ดนตรี กีฬา ที่เหมาะสมกับบริบทและวัฒนธรรมของเด็ก และมีคุณธรรมจริยธรรม (โรงเรียนบ้านปงสหราษฎร์บำรุง, 2557, หน้า 55-56) และจากประสบการณ์ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนปฐมวัย พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ขณะปฏิบัติกิจกรรม จะให้ความร่วมมือน้อย ไม่กล้าเล่น ไม่กล้าตอบคำถาม ไม่สามารถแก้ไขปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เนื่องจากนักเรียนไม่กล้าคิด ขาดความมั่นใจ จึงส่งผลต่อ ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนจึงทำให้กิจกรรมไม่ผลสัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรส่งผลต่อ พัฒนาการในทุก ๆ ด้านของเด็กปฐมวัย

จากสภาพปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในระดับ ปฐมวัยจึงได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักจิตวิทยา และหลักการวัดประเมินผล เพื่อส่งเสริม และพัฒนาทักษะการคิด การปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมรวมทั้งค่านิยมอัน พึงประสงค์ในระดับปฐมวัย และเห็นความสำคัญที่จะนำเอากิจกรรมแบบจิตปัญญาาร่วมกับ กิจกรรมการใช้สมองเป็นฐานมาพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ไปพร้อมกันโดยเฉพาะทางด้านสติปัญญา และความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาาร่วมกับการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ผ่านเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ อย่างไร
2. พัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เรียนโดยชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร

3. ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนรู้จากชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร

4. พัฒนาการและความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยที่มีสภาพการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่แตกต่างกันเมื่อได้รับการเรียนรู้จากชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL)
4. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการเด็กปฐมวัย และความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน โดยจำแนกตามลักษณะสภาพการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป
2. พัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนรู้จากชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนรู้จากชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. พัฒนาการเด็กปฐมวัย และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยซึ่งมีสภาพการอบรมของผู้ปกครองที่ต่างกันเมื่อเรียนโดยใช้ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) มีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ได้ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล
2. เด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ด้วยชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) มีพัฒนาการเด็กปฐมวัย และความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น
3. ได้แนวทางสำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษาที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชายหญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ศูนย์เครือข่ายโพนสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 9 โรงเรียน จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 204 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชาย-เด็กหญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปงสหราษฎร์บำรุง ศูนย์เครือข่ายโพนสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นสาระที่ควรเรียนรู้ ในสาระการเรียนรู้ ธรรมชาติรอบตัวเด็กตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แบ่งเป็น 8 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ เมืองไทยที่รัก ข่าน้ำยานพาหนะ ฉันทักดูหนาว ต้นไม้ที่รัก ไม้ดอกไม้ประดับ แมงมุม

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

เวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน ๆ ละ 60 นาที โดยทดลองในช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ไม่รวมเวลาที่ใช้ประเมินพัฒนาการ และสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระได้แก่

4.1.1 วิธีการเรียนรู้ด้วยชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

4.1.2 สภาพการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ได้แก่ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อและแม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อหรือแม่ และได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากคนอื่นที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 พัฒนาการเด็กปฐมวัย

4.2.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551, หน้า 51) การเรียนรู้แบบจิตปัญญาซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ปฏิบัติการคิด (Active Learning) 2) การแสดงออก (Behaving Well) 3) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) 4) การเรียนรู้จากการค้นพบ (Discovery Learning) และ 5) ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress) (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2550, หน้า 25–26) และ การจัดการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1) ขั้นเตรียมความรู้ (Preparation) 2) ขั้นปรับความรู้ (Relaxation) 3) ขั้นปฏิบัติ (Action) 4) ขั้นอภิปราย (Discussion) และ 5) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Application) Nuangchalem and Charnsirrattana (2010, pp.141–146) ซึ่งบูรณาการในการพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ดังภาพประกอบดังนี้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชุดการจัดประสบการณ์** หมายถึง เอกสารการจัดการเรียนการสอน ที่พัฒนาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับผู้สอนอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ต้องการ จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหาและ ประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ชุดการจัดประสบการณ์ แต่ละชุดประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ใบบางในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร เครื่องมือหรือสื่อที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งแบบวัดประเมินผลการเรียนรู้

2. **กิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา** หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งพัฒนาทางความคิดและส่งเสริมด้านพุทธิปัญญา มีลักษณะการปฏิบัติของผู้เรียน 5 ประการ คือ

2.1 ปฏิบัติการคิด (Active Learning) คือ การที่ผู้เรียนได้กระทำ ได้คิดปัญหา จะเป็นการกระตุ้นทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหา พัฒนาโครงสร้างความรู้ได้จากการคิด การกระทำ

2.2 การแสดงออก (Behaving Well) คือ ครูต้องทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียน แสดงออกโดยอิสระ ให้ผู้เรียนได้คิดและกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ ให้โอกาสผู้เรียนเรียน ตามความสนใจและรู้สึกสบายใจในการเรียนรู้

2.3 การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) คือ การเรียนร่วมกัน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยสมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม

2.4 การเรียนรู้จากการค้นพบ (Discovery Learning) คือ การเรียนที่ผู้เรียน มีประสบการณ์ตรง ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์ขึ้นเอง จากข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าของผู้เรียน และให้ผู้เรียนประยุกต์มโนทัศน์ ครูเสนอแนวทางหรือปัญหาใหม่ให้ผู้เรียนแก้ไขโดยใช้ ประสบการณ์ที่เคยมีเป็นฐานการคิดและจัดประสบการณ์ตรงให้เด็กโดยให้เด็กได้ศึกษา นอกสถานที่ตามเหมาะสม

2.5 ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress) คือ การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เพิ่ม เป็นระยะ ๆ ระหว่างกระบวนการเรียนการสอนจากลำดับที่ง่ายที่สุดไปถึงลำดับที่ยากที่สุด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยการบันทึกพัฒนาการแต่ละด้านของเด็ก แต่ละคน

3. การเรียนโดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) หมายถึง เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องวิธีการเรียนรู้ หรือการทำงานของสมองทางธรรมชาติ เช่น ในเรื่องการเรียนการสอนจะเป็นการสอนให้สอดคล้องกับวิธีการทำงานของสมอง แทนที่จะสอดคล้องกับอายุชั้นเรียนหรือห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เพราะเด็กที่อายุเท่ากันอาจมีสมองไม่เหมือนกันก็ได้ หรือมีความสามารถแตกต่างกันหรือความสนใจแตกต่างกันด้วยการใช้ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสมองเป็นเครื่องมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของมนุษย์ มี 5 ขั้นตอน

3.1 **ขั้นเตรียมความรู้ (Preparation)** เป็นขั้นการเตรียมสมองสำหรับการเชื่อมโยงการเรียนรู้โดยผู้สอนกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนด้วยการอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้ว ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนตกลงร่วมกันว่าจะต้องทำกิจกรรมใดบ้าง และจะมีวิธีวัดและประเมินผลอย่างไร และควรสร้างบรรยากาศในห้องให้มีความรู้สึกผ่อนคลาย เพื่อให้สมองของผู้เรียนเกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้

3.2 **ขั้นปรับความรู้ (Relaxation)** เป็นขั้นการเตรียมสมองเพื่อซึมซับข้อมูลใหม่ซึ่งผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้เดิมและความรู้ใหม่ที่ใช้เทคนิคการสอนและสื่อที่สอดคล้องกับหลักการทำงานของสมองทั้งสองซีก เพื่อให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูล ศึกษาหาความรู้ ด้วยตนเอง และลงมือปฏิบัติจริง และผู้เรียนควรทำจิตใจและร่างกายให้พร้อมกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ฝึกการจัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบ สรุปลงองค์ความรู้ และเชื่อมโยงองค์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจ และสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

3.3 **ขั้นปฏิบัติ (Action)** เป็นขั้นที่ผู้สอนควรเตรียมประเด็นหรือสถานการณ์โดยพิจารณาการเชื่อมโยงการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจ การเชื่อมโยง องค์ความรู้ เดิมกับข้อมูลใหม่ว่าเป็นเหตุผลที่สนับสนุนหรือขัดแย้งกับสิ่งที่สรุปไปแล้ว และผู้เรียนควรฝึกสร้างคำถาม แสดงความคิดเห็น ระดมพลังสมองบนข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทดลอง สืบค้นข้อมูล และควรมีข้อมูลมาสนับสนุนความคิด ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ โดยการใช้อุปกรณ์และความรู้เดิม เพื่อสนับสนุนเชื่อมโยงการเรียนรู้ และเพื่อตรวจสอบข้อผิดพลาด

3.4 **ขั้นอภิปราย (Discussion)** เป็นขั้นที่ผู้สอนเตรียมข้อมูลที่เป็นจริงและถูกต้อง และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดรวบยอดโดยตัวของผู้เรียนเอง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานและร่วมกันแสดงความคิดเห็น และผู้เรียนควรสามารถสรุป

การเรียนรู้อย่างมี เหตุผลสามารถอธิบายที่มาของความรู้ได้ สามารถระดมสมอง เพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างเป็นผลงานหรือชิ้นงานแล้วนำเสนอผลงาน และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ความรู้ซึ่งกันและกัน

3.5 ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะประยุกต์ข้อมูลเดิม มาใช้กับสถานการณ์ ใหม่โดยผู้สอนควรเตรียมสถานการณ์ใหม่ที่คล้าย ๆ กับสถานการณ์ เดิมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้

4. ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญา่วมกับการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) หมายถึง เอกสารการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับผู้สอนอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ที่ต้องการ จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำขั้นตอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) มาจัดกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมพัฒนาการ และความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยให้ดีขึ้นมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมและกระตุ้นให้เด็ก สนใจที่จะร่วมกิจกรรมต่อไป กิจกรรมที่ใช้ ได้แก่ การบริหารสมอง การร้องเพลง คำคล้อง จอง ปริศนาคำทาย รูปภาพ วีดีโอ วีดิทัศน์ เกมซึ่งจะใช้ระยะเวลา 3-5 นาที และกิจกรรม ที่ใช้มีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระที่เด็กจะเรียนเพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนและเป็นการ สร้างความสนใจและความพึงพอใจ

4.2 ขั้นการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้รับความรู้ และจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งบูรณาการได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 สถานการณ์ปัญหา ร่วมกับปฏิบัติภารกิจ เป็นขั้นที่ครูกำหนด สถานการณ์ปัญหา จากของจริง รูปภาพ นิทาน วีดีโอ วีดิทัศน์ หรือการศึกษานอก ห้องเรียนพร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหานั้น ๆ กับเด็กโดยใช้คำถามกระตุ้น ให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กทำความเข้าใจกับปัญหาโดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหา ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูเป็นผู้สนับสนุนให้เด็กทุกคน ได้ระดมความคิดเพื่อระบุ ปัญหา วิเคราะห์ปัญหาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมภายในกลุ่มและส่งเสริมให้เด็กยอมรับ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ให้เด็กในกลุ่มร่วมกัน

หาแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาให้ได้มากที่สุด ครูบันทึกการแก้ปัญหาของเด็กและเด็ก ต้องลงมือปฏิบัติการคิด (Active Learning) โดยครูใช้คำถาม ให้เด็กได้คิด ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กได้เห็น ได้หยิบ ได้สัมผัส ได้ร่วมสนทนาพูดคุย เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหา

4.2.2 ปฏิบัติการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้เรียน ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนไหว และจังหวะการเล่น เกม การใช้ศิลปะสร้างสรรค์ โดยสมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทุกคนร่วมกันหาแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาครูดอย ชี้แนะขณะเด็กทำกิจกรรมเด็กต้องแสดงออก (Behaving Well) ให้เด็กมีอิสระในการคิด บอกได้ว่าสังเกตพบอะไรจากการศึกษา การจำแนกโดยหลักการและเหตุผล การพูด สนทนาอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีข้อสรุปของกลุ่มที่เกิดจากการคิดอย่างชัดเจน โดยให้ออกาสทุกคน ทุกกลุ่มนำเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาที่ได้จากการลงมือปฏิบัติการคิด

4.2.3 การเรียนรู้สู่การค้นพบ โดยครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้รับการ ค้นหาคำตอบด้วยตัวเองจากประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้มีโอกาสร่วมกันแสวงหาความรู้ เพิ่มเติม หรือจัดกิจกรรมให้เด็กถามครูคนอื่น ถามเพื่อน หรือเป็นการบ้านให้กลับไปถาม ผู้ปกครอง เด็กต้องก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Progress) เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้มีโอกาส หาความรู้จากการทำใบงาน ร่วมกันเฉลยใบงาน เพื่อให้เด็กได้รู้ก้าวหน้าในการเรียนรู้ ของตนเอง

4.3 ชั้นประเมินผล ให้เด็กประเมินการเรียนรู้ของตนเองจากสถานการณ์ ต่าง ๆ ว่าดีหรือไม่ พร้อมให้เหตุผลประกอบเพื่อให้เด็กทุกคนได้รู้ความก้าวหน้า ของการเรียนรู้ของเด็ก

4.4 ชั้นสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อเป็น การประเมินว่าเด็กได้มีโน้ตค้นของเรื่องที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ โดยให้เด็กและ ครูได้ร่วมสรุปเรื่องที่ได้เรียนรู้โดยอธิบายให้ครูและเพื่อนฟังจากนั้นครูสรุปเพิ่มเติมอีกครั้ง

5. พัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง ของร่างกายและแบบแผนของร่างกายทุกส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เป็นขั้นตอน จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง ทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและ

สติปัญญาและการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านที่เกิดขึ้นอย่างผสมผสานในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถสังเกตเห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน ซึ่งอัตราในการเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละคนอาจมีอัตราการเปลี่ยนแปลงช้า เร็วแตกต่างกัน แต่ส่วนมากแล้วพฤติกรรมก็มักจะเป็นไปตามแบบแผนและมีรูปแบบทิศทาง ได้แก่ 1) พัฒนาการด้านร่างกาย 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ 3) พัฒนาการด้านสังคม และ 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา วัดได้จากแบบสังเกตพัฒนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 16 ข้อ

6. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกของเด็กด้วยความมั่นใจซึ่งสามารถสังเกตได้จากท่าทางการกระทำการแสดงความคิดเห็นหรือภาษาของเด็ก ได้แก่ 1) ความกล้าแสดงออก 2) การเป็นตัวของตัวเอง และ 3) การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต วัดได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 ข้อ

7. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวบ่งชี้ความก้าวหน้าในการเรียนด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังคำนวณโดยการประเมินความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนนักเรียนได้พัฒนาหรือมีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้อย่างน้อยที่ระดับ 0.50 ขึ้นไป

8. สภาพการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง หมายถึง การเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน โดยจำแนกตามลักษณะของสถานภาพทางครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ ได้แก่

8.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อและแม่ หมายถึง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่จากครอบครัวที่มีพ่อแม่ให้ความอบอุ่นพร้อมหน้า

8.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อหรือแม่ หมายถึง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่จากครอบครัวที่มีพ่อแม่ หย่าร้างหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต

8.3 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้อื่นที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ หมายถึง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่จากผู้อื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ของตนเอง เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย และบุคคลอื่น ๆ

9. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย เด็กหญิงชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี โรงเรียนบ้านปึงสหราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1